

Asia: VN/6119/2025

Lausunto ilmastotoimien sosiaalisen tuen suunnitelmasta

Toimenpide Rakennusten energiatehokkuusneuvonta kuluttajille ja mikroyrityksille (suunnitelman osio 2.1.1.1)

Rakennus- ja sisustustarvikekaupan yhdistys RASI ry pitää rakennusten energianeuvontaa kannatettavana toimenpiteenä. Kannatamme myös esitettyä mallia, jonka muodostavat julkinen toimija (Motiva Oy) ja yksityiset toimijat. Verkostomaisen toiminnan onnistumisen kannalta on kuitenkin tärkeää, että muiden neuvontaa tekevien toimijoiden lisäksi myös palveluja tarjoavat yritykset voivat toimia asiantuntijoina ja että he voivat myös saada korvauksen neuvontatyöstä.

Neuvonnan tulee olla helposti saavutettavaa ja hyödyntää olemassa olevia alueellisia ja paikallisia neuvontapalveluja. Erityistä huomiota tulee kiinnittää oikean kohderyhmän tavoittamiseen.

RASI ry huomauttaa, että energianeuvonta ei kuitenkaan yksin riitä, jos kotitalouksilla tai yrityksillä ei ole taloudellisia edellytyksiä toteuttaa suositeltuja investointeja. Neuvonnan rinnalla tarvitaan siten toimivia ja saavutettavia rahoitusratkaisuja.

Toimenpide Energia-avustukset asunto-osakeyhtiöille (suunnitelman osio 2.1.1.2)

Asunto-osakeyhtiöille suunnatun energia-avustuksen suunniteltu enimmäismäärä on 35 prosenttia hankkeen kustannuksista. Suunnitelman mukaan asunto-osakeyhtiöille myönnettävät energia-avustukset kohdennetaan erityisesti alueille, joilla asuntojen arvo ja asukkaiden tulotaso ovat keskimääräistä alhaisemmat.

Kuitenkin erityisesti niillä alueilla, joilla kiinteistöjen vakuusarvot ovat matalia, investointien omarahoituksen järjestäminen voi muodostua ongelmalliseksi. Avustuksen enimmäisosuus ja avustuksen maksaminen vasta korjaustoimenpiteiden valmistumisen jälkeen voivat muodostaa merkittävän rahoituskynnyksen. Siten avustuksen osuus remontin kokonaiskustannuksista pitäisi olla suurempi kuin esitetty 35 %, esimerkiksi 50 %. Tukijärjestelmän toteutuksessa tulee varmistaa, että avustusta pystyvät hyödyntämään myös asuntoyhteisöt alueilla, joilla kiinteistöjen vakuusarvot ovat matalia.

Avustuskriteerit eivät myöskään tunnista suurten kaupunkien sisäisiä hyvinvointi- ja tulotasoeroja. Avustusten nykyinen rajaustulotasosta, joka jäisi valtakunnallisen keskiarvon alle, jättää osan kaupungeissa asuvista haavoittuvista asukkaista ja taloyhtiöistä perusteettomasti tuen ulkopuolelle. On myös todennäköistä, että postinumerotasoinen tarkastelu jättää tuen ulkopuolelle asunto-osakeyhtiöitä, joissa asuntojen arvo ja tulotaso ovat merkittävästi ympäröivää aluetta alhaisempia.

Luonnoksessa on esitetty kattava lista energiatehokkuutta parantavista toiminnoista. Listassa esitettyjen toimenpiteiden lisäksi on kuitenkin muitakin toimenpiteitä, joilla voidaan vaikuttaa energiatehokkuuteen ja pienentää energiakustannuksia. Esimerkiksi perinteisen linjasaneerauksen yhteydessä energiankulutus laskee, kun nykyaikaistetaan putkistot, eristeet ja vesikalusteet. Lämmin vesi on yksi isoimmista yksittäisistä hoitomenoista asunto-osakeyhtiöissä. Listaa voisi näin ollen täydentää tältä osin.

Merkittävin puute suunnitelmassa on kuitenkin se, että suunnitelma ei mahdollista avustusten kanavoimista yksittäisen rakennuksen energiaremonttiin. RASI ry peräänkuuluttaakin keinoja, joilla myös muut kuin asunto-osakeyhtiömuotoisesti asuvat haavoittuviin ryhmiin kuuluvat henkilöt voisivat saada energiaremonttiavustusta. Suomessa on alueita, jotka ovat omakotivaltaisia ja nyt ehdotettu tuki jättää

nämä alueet perusteettomasti tuen ulkopuolelle. Ilman omakotitaloihin soveltuvia tukia tai rahoitusinstrumentteja osa energiaköyhyydestä kärsivistä kotitalouksista jää tuen ulkopuolelle. Tässä on lisäksi huomioitava kumuloituvat kustannukset: omakotivaltaisilla alueilla, erityisesti Lapissa, etäisyydet ovat pitkät ja julkinen liikenne puuttuu usein kokonaan, mikä lisää kotitalouksien ETS2:sta johtuvia kustannuksia ja tuen tarvetta.

Suunnitelma esittää energia-avustuksen rahoituksen kohdistamista toimenpiteisiin, joilla parannetaan kriteerien perusteella valittujen asuinrakennusten energiatehokkuutta ja vähennetään fossiilisten energialähteiden käyttöä rakennuskohtaisessa lämmityksessä lämmitysenergiakustannusten alentamiseksi. Tämä vaatii tarkennuksia, jotta asukkaille tuotetaan todellisia, rahassa mitattavia tuloksia.

Energiatehokkuuden parantaminen tulee sitoa todelliseen loppuenergiankulutuksen vähenemiseen. E-luvulla mitattava energiatehokkuus voi johtaa harhaan, sillä E-lukuun sisältyvät energiamuodon kertoimien lukuarvot ovat omiaan vääristämään rakennusten todellisen energiatehokkuuden. E-luku ei siten sovellu asukkaiden todellisuudessa lompakoistaan maksamien energiakustannusten arviointiin eikä vertailuun. Energiaköyhyys vähenee vasta, kun energiakulut alenevat.

Riikka Vaaja
toimitusjohtaja
Rauta- ja sisustustarvikekaupan yhdistys RASI ry